

"איש אמונות רב ברכות" (משלי כח, כ). המדרש שם אומר שאיש אמונות הוא משה, "שנעשה גזר על מלאכת המשכן". המדרש שם משווה בין משה לקרח. קרח, עסקן שחיפש כבוד, חולל מחלוקת ופילג את עם ישראל. איש זה קרח, לא טובת הציבור לנגד עיניו אלא טובתו שלו. "פרנס המתגאה על הציבור, הקב"ה בוכה עליו בכל יום" (חגיגה ח, ב). במפעל השראת השכינה בישראל, בהקמת המשכן, חייב האדם הפועל בהקמתו להיות מסוגל להשתחרר מכל פניות וטובות הנאה ולהתמסר כל כולו לטובת הכלל. "וירד משה מן ההר אל העם" (יט, ד) - "מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו ולא היה יורד לביתו, אלא מן ההר אל העם" (מכילתא). אמנם תכנית המשכן וכליו ניתנו למשה מן השמים, אבל האמצעים להקמת המשכן באו מבני ישראל: "ויקחו לי תרומה... ועשו לי מקדש...". גם האנשים בוני המשכן באו מתוך ישראל. אך שאלו במדרש: "מי שנאמר בו לה' הארץ ומלואה הוא צריך לבשר ודם (כדי לבנות המשכן)? אלא שחומד לישראל לשרות שכינתו בהם, כאב שמחמד לבניו..."

לכל אחד מהעם יש חלק במשכן. אמנם יחיד סגולה שהזכירו בשם בנו את המשכן, אבל אותם יחידים הם חלק מהעם, באו מתוכו וכל מעשיהם, בלי פניות וללא טובות הנאה, כלפי העם ולטובת הכלל.

בכל דור קיימים יחידים, המשפיעים השפעה אמיתית על הכלל; אולם ברור כי בכל מקרה הפרט הוא גם תוצר הסביבה, נוצר על-ידי החברה שבה הוא חי. הפרט צריך אפוא לכלל - וזה צריך לפרט, והשפעתם הדדית. ליחידים, ככל שהיו מיוחדים, יש מעמד רק אם הם בתוך הכלל.

הכלל אינו חזות הכל, אבל הפרט צריך להתגמד ביחס לכלל. מותר לכל אדם לשאוף לכל דבר ולעשות לעצמו ולביתו, אבל אין לו זכות, בגלל תאוותו האישית, להשפיע לרעה על הכלל. מאז ומעולם כוחו של עם ישראל נמדד ככלל וכחלק מהמשולש של עם ישראל, ארץ ישראל ותורת ישראל. כשאנחנו בארץ מקיימים חיי מדינה, גם אם כל פרט עושה לעצמו, המאמץ המשותף מכריע אויבים ומעמיד אותנו ברום ההצלחה.

עצנג שבת

בס"ד

פרשת: פקודי - ויקרא

כ"ח באדר ראשון ה'תשע"ד (28.02.2014)

יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים (שנה עשרים ושמונה)

עלון מס' 12 (1110)

ערב שבת קודש

עלון דו שבועי

מועדי השבת פקודי
ער"ש מוצ"ש

י-ם	17.00	18.14
ת"א	17.15	18.15
ח'פ"ה	17.06	18.14
ב"ש	17.18	18.16
אילת	17.11	18.14

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת פקודי - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.31 - 4.38
זמן הנחת תפילין	5.01 - 5.08
הנץ החמה (מישור)	6.02 - 6.09
הנץ החמה (הנראה)	6.06 - 6.14
ס"ז ק"ש מג"א	8.11 - 8.16
חצות היום	11.52 - 11.53
מנחה גדולה	12.22 - 12.24
שקיעת החמה	17.43 - 17.38
צאת הכוכבים ב'	18.33 - 18.28

דף יומי: סוכה כו - לב

מועדי השבת ויקרא
ער"ש מוצ"ש

י-ם	17.06	18.19
ת"א	17.21	18.20
ח'פ"ה	17.11	18.20
ב"ש	17.23	18.21
אילת	17.16	18.19

זמני היום והלימודים היומיים:

משבת ויקרא - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.22 - 4.30
זמן הנחת תפילין	4.52 - 5.00
הנץ החמה (מישור)	5.53 - 6.01
הנץ החמה (הנראה)	5.57 - 6.05
ס"ז ק"ש מג"א	8.06 - 8.11
חצות היום	11.50 - 11.52
מנחה גדולה	12.20 - 12.22
שקיעת החמה	17.48 - 17.43
צאת הכוכבים ב'	18.38 - 18.33

דף יומי: סוכה לג - לט

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315.

לדוגמה: "זמן שקיעת מחר בטבריה" את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il ובאתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מדינת יהודה" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך ער"ד שמואל כהן כתובת: רח' בלוד 3, ת"א טל: 03-5234054, פקס: 03-5234063 smulad@netvision.net.il דוא"ר: 1700-50-54-50

א' דויקרא

א' זעירא פותחת את חומש ויקרא ואת פרשת ויקרא. א' זו הינה אחת מאותיות התנ"ך הזעירות, אשה, ע"פ בעלי המסורה, כך נמסרו מפי הגבורה. מקבץ של כל אותיות התנ"ך הזעירות ניתן לעיון ברשימה המקיפה את המילה "ויקרא" במסורה הגדולה, או ברשימה נוספת המובאת בסיום ספר דברי הימים במסורה הגדולה, בדפוסים השונים של "מקראת גדולות".

ואף שהעתיקו סופרינו את התורה דור אחר דור ואין, ולא היה, בידי מי מהמעתיקים לשנות מאומה, כמובא ברמב"ם הלכות ספר תורה פרק ז' הלכה ח': "ויזהר באותיות הגדולות ובאותיות הקטנות ובאותיות המנוקדות ובאותיות משונות" ועוד: "כמו שהעתיקו הסופרים איש מפי איש", עדיין טרונו חכמים להתמודד עם א' זעירה זו, הפותחת קריאתו של הקב"ה למשה.

והלא קריאה זו קריאה של חיבה היא ומקדימה את הדיבור, שנאמר: "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמור". קדמה קריאה לדיבור. ומה טעם תהא א' של קריאת חיבה זו, זעירה?

ואף שקריאה זו הינה אחת משלוש קריאות יסודיות של הקב"ה אל משה, בציר הזמן של: קריאת הסנה, קריאת סיני וקריאת אהל מועד, כמובא בתורת כהנים ריש ויקרא, הרי שקריאה זו שלנו ייחודית היא בחיבתה.

ואם כן, מדוע תהא קריאתו של הקב"ה אל משה ודיבורו אליו מותך אוהל מועד שאך הוקם, מגומדת?

רבינו בחיי על התורה תולה את זעירותה של הא' בכוננת מכוון של התורה להבליט את מילות "ויקרא אל משה" כהמשך ישיר לאמור למעלה ממנו בסוף פקודי, "וכבוד ה' מלא את המשכן".

ואף שויקרא ספר בפני עצמו הוא, באה א' זעירה זו לציין רציפות, שאם לא כן היה נכתב ויקרא ה' אל משה, ומשנכתב "ויקרא אל משה" הרי שהכתוב ממשיך ברצף את האמור למעלה ממנו.

רש"י, ע"פ מדרש רבה, וכן הכלי יקר מזהים את הא' הזעירה כמבדילה בין לשון קדושה של מלאכי השרת (וקרא זה אל זה) לבין לשון ארעי לנביאי עובדי גילולים (ויקר אל בלעם). אך בעוד רש"י רואה בא' זעירה זו סימן חד וברור לפער שבין משה לבלעם, מפתיע הכלי יקר בראייתו בא' זו סימן של השוואה בין משה ובלעם אשר השיגו שניהם בנבואה יותר ממה שהיו ראויים להשיג ע"פ הבנתם.

רבינו יעקב בעל הטורים רב סעדיה גאון מכוונים בדבריהם לענוותנותו של משה. שמשא לא רצה לכתוב אלא "ויקר" לשון מקרה, כאצל בלעם, מרוב ענוותנותו, ומשורהו הקב"ה לכתוב "ויקרא", אמר: אכתבנה קטנה יותר משאר אלפי"ן שבתורה. ושואל הרב ח.ד. הלוי זצ"ל, רבה של ת"א, בספרו "תורת חיים" על התורה, כיצד יתכן שמשא רבינו שינה גדולות וקטנות שנמסרו לו מפי הגבורה, כפי שהובא לעיל, ומשיב "שיזמתו של משה רבינו לכתוב א' מדעתו מתוך ענווה וצניעות נשאה חן בעיני הקב"ה והסכים על ידו".

הנה כי כן ראוי היה כי נלמד מא' זעירה זו גדולתה וחשיבותה של מידת הענווה, שלצערנו, אינה מצויה דיה במקומותינו.

וימים הדברים לאומים דווקא בשנה זו, שבה, בעקבות העיבור, יחול יום ז' באדר (ב') למחרת פרשת ויקרא, בבחינת סמיכת ענוותנותו של משה רבינו ליום לידתו והסתלקותו. "והאיש משה ענו מאוד" - החסיר משה ל' מהמילה עניו משאולך לכתוב פסוק זה בתורה בניגוד לענוותנותו.

הענק בענוותנותו - מרומז באות ננסית.

שמחה רנד, נחלת יצחק תל-אביב.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ

מרת **רחל** בת ר' **יצחק כץ** ז"ל,

נפטרה ב-ג' באדר שני תשל"ו. יהי זכרה ברוך!

datipage דתי פייג'

דתי פייג' לעסקים: **קידום עסקים באינטרנט בתקציב של כוס קפה** לפרטים: 072-2400300

דתי פייג' - פורטל העסקים המוביל לציבור הדתי **מה שמתאים לך בקליק** עסקים, שירותים ובעלי מקצוע חבילות נופש, מלונות וצימרים חתונה, שבת חתן, אטרקציות ועוד.

בס"ד **מפעל תפילין** זיס 77

יצור בחי תפילין גסות מהודרות בכל הנוסחאות

בהשגחת הרב משה שאול קליין שלי"ט מו"צ בבר"ץ דמרו הגו"ש ואורי שלי"ט א.

בדיקת תפילין ותיקונים במקום עורכים בדיקת מחשב למזוזות, פרשיות ונ"ך.

לפניה, להתייעצות ולהזמנה: 09-8870673

נאו"ת דש"א נופש, אירוח ותרבות, ארון שבתון עיון ושבת חתן

שבת הגדול בבית הארחה בית ופן ירושלים

פסח בפסח עידן בטבריה

פסח בבית התארותה המשפך ברמות שפירא - בית מאיר

י"א-י"ב ניסן תשע"ד (11-12/4/14) מחירים אטרקטיביים שני מדינים, הכשר מהדרין מיוחד (*בית הארחה כשר לפסח ויש להמנע מלהכניס חמץ)

י"ד-כ"א ניסן תשע"ד (14-21/4/14) שבעה לילות או חלקם הכשר מהדרין (מחפוד), שרויה ללא קטניות, מצה שמורה. מבוון אטרקציות בהנחה משמעותית!

י"ד - כ"א ניסן תשע"ד (14-21/4/14) שבעה לילות או חלקם הכשר מהדרין, שרויה ללא קטניות, מצה שמורה, שיעורים והרצאות, בריכה בחוה"מ, טיולים סירים ופעילות לילדים במהלך החג. סדר מרכזי בעריכת החזן: **הרב בנימין מונק** "מכון ירושלים לחזנות"

אפשרות לסדר פרטי בתוספת תשלום / שיבוך חדרים לפי סדר ההרשמה / מחירים אטרקטיביים אפשרות לפסח 7 לילות במבחר בתי מלון יוקרתיים (****) במחירים מיוחדים

לפרטים והרשמה: שמעון נ"ד: 052-3611441 | פקס: 08-9268663

שבת שקלים פרשת פקודי

מוציאים 2 ספרי תורה. בספר הראשון 7 קרואים בפרשת פקודי. בספר השני מפטיר לפרשת שקלים, בפרשת כי תשא, מתחילת הפרשה עד "על נפשותיכם" (שמות ל, י"א - ט"ו).

ההפטרה: הספרדים: "ויכרת יהודיע" (מלכים ב' יא, יז). האשכנזים מתחילים (מפרק יב, א): "בן שבע שנים יהואש".

מברכים החודש: אדר שני

ראש חודש אדר שני ביום הראשון ובוים השני הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה. (אין אומרים "ולמחרת")

המולד: יום שבת קודש שעה 3, 10 דקות ו-8 חלקים.

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

במנחה אין אומרים צדקתך.

זמן קידוש לבנה: מלייל רביעי ג' באדר שני ועד מוצש"ק י"ד בחודש. כשמברך הברכה אינו פונה אל הלבנה, אלא פניו לכיוון שמתפללים ונותן עיניו בה ומברך, וכתב המגן אברהם (שם ס"ק ח), כי יסתכל בה רק פעם אחת ואח"כ אסור להסתכל בלבנה.

יעלה ויבוא במוציא שבת קודש

בשבת ערב ראש חודש, הממשיך סעודה שלישית תוך הלילה אם לא אכל פת בלילה, אומר "רצה" ולא אומר יעלה ויבוא. מי שהמשיך סעודתו ואכל פת גם בלילה הכניס עצמו לפלוגתא. המגן אברהם וסיעתו: אומר יעלה ויבוא ולא רצה, להט"ז וסיעתו: אומר רצה ויעלה ויבוא, להב"ח וסיעתו: אומר רצה ולא אומר יעלה ויבוא. לכן טוב להזהר שלא לאכול בלילה במוצי"ש כהמשך לאכילה שהתחיל לאכול לפני הלילה.

יום ראשון ושני ראש חודש

ראש חודש / המאחר לבית הכנסת בהלל

המאחר לבית הכנסת והציבור עומדים בהלל, יאמר אותו תחילה ואח"כ יתפלל (משנה ברורה תכב, טז). כל זה בתנאי שאמר קודם ברכות התורה, ובתנאי שנותר זמן לקריאת שמע ותפילת שמונה עשרה. העומד בפסוקי דזמרה והגיעו ציבור להלל - יפסיק, ויאמר עם הציבור, אבל בלא ברכה (שם במשנה ברורה). המאחר ואמר הלל עם הציבור, ואחר כך נדמנו לו מנין שבו התפלל, ראשי לומר שוב הלל בלא ברכה.

שבת פרשת ויקרא

ההפטרה: "עם זו יצרת". (ישעיהו מג, כא).

יום ראשון ז' באדר שני

יום ראשון ז' אדר הוא יום שגודל בו משה רבינו ויום שמת בו לסוף מאה ועשרים שנה. נוהגים חסידים ואנשי מעשה להתענות ביום זה ולומר "סדר תיקון ליום ז' אדר" ככתוב בסידורים, לפי שמיתת צדיקים מכפרת והתענית עם תשובה ותפלה מכפרת, ויוצאת כפרה שלמה לכל ישראל.

בשנה מעוברת, עיקרה של תענית זו באדר שני, אולם יש שנוהגים תענית גם באדר ראשון, ונותנים טעם לדבר והוא שנמצא בילקוט יהושע, כי שנה שמת משה רבינו, מעוברת היתה, ובאדר ראשון נפטר ולפיכך צריך היה להתענות באדר ראשון ונחלקו בזה הדעות והמנהגים, וכל אחד נהג כמנהגו. כיום נוהגים לצינון באדר שני.

ביום זה צריך כל אדם לתת לבו לשני דברים שיהיו נטועים וקבועים אצלו לתמיד: צפיה לישועה, ויראת הדין. (ספר התודעה)

יום חמישי: תענית אסתר (מוקדם).

צום תענית אסתר מתחיל בעלות השחר.

בתפילת העמידה שחרית ומנחה אומרים בני עדות המזרח 'עננו' בתפילת לחש בברכת 'שומע תפילה', ואילו האשכנזים אומרים אותה רק במנחה. אבל ש"ץ קובע 'עננו' ברכה לעצמה בין ברכת 'גואל ישראל' ל'רפאנו' בחזרת התפילה בין בשחרית בין במנחה. יחיד ששכח לומר 'עננו' - אם עדיין לא אמר את שם ה' בחתימת 'שומע תפילה' חוזר ל'עננו' וגומר על הסדר; ואם כבר הזכיר שם ה', אומר לפני 'היו לרצון' בסוף התפילה. ש"ץ ששכח לומר 'עננו' - אומר ב'שומע קולנו' כיחיד בלי חתימת הברכה, אלא ממשיך 'כי

אתה שומע' וכו'; שכח גם ב'שומע קולנו', אם עדיין לא הזכיר שם ה' בחתימת 'שומע תפילה', חוזר ל'עננו'; ואם הזכיר שם ה', אומר אחרי 'המברך את עמו ישראל בשלום'.

מי שלא השלים הצום אומר 'עננו' אבל במקום 'ביום צום תעניתנו' אומר: 'ביום צום התענית'.

הספרדים אומרים אחרי שיר של יום מזמור כ"ב בתהלים 'למנצח על איילת השחר'.

בשחרית ובמנחה קוראים בתורה 'ויחל'. במנחה אין אומרים חצי קדיש לאחר קריאת התורה, והאשכנזים מפטירים הפטרת 'דרשו ה' בהמצאו' (ישעיהו נה, ו).

אחר מנחה נותנים 3 מטבעות זכר למחצית השקל

מחצית השקל

כתב החינוך במצוה קה: שיתן כל אחד מישראל מבין עשרים שנה ומעלה בין עני בין עשיר מחצית השקל משקל שהוא משקל עשרים גרה בכל שנה לידי הכהנים שנאמר (שמות ל' יג) זה יתנו כל העובר על הפקודים והיו מניחים הכל בלשכה אחת שבמקדש ומשם היו מוציאים לקנות תמידין ומוספין...

משרשי מצוה, שרצה הקב"ה לטוב כל ישראל ולזכותם שיהיה יד כולם שזה בדבר הקרבנות הקרבים לפניו כל השנה ובהתמדה, ושיהיו הכל, אחד עני ואחד עשיר שיום במצוה אחת לפניו.

ברמב"ן על התורה העיר שלא בעל הלכות ולא מוני המצות לא מנו את מצוה זו של העשיר לא ריבה והדל לא ימעיט.

הרמב"ם בהלכות שקלים (פרק א' הלכה א'): מצות עשה מן התורה ליתן כל איש מישראל מחצית השקל בכל שנה ושנה וכו'. אינו נותנו בפעמים רבות היום מעט ולמחר מעט אלא נותנו כולו בפעם אחת... ומעולם לא שקלו ישראל במחצית השקל פחות מחצי שקל של תורה.

כך דעת הרמ"א היא שצריך לתת רק מחצית המטבע של אותו מקום וזמן. וכתב (בשו"ע סימן תרצ"ד): "א שיש ליתן קודם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן זכר למחצית השקל שהיו נותנים באדר. ומאחר שג' פעמים כתוב תרומה בפרשה יש ליתן ג'. ההקפדה היא על 'מחצית' מטבע הקבוע. אבל בשו"ת יחווה דעת (ח"א סימן פ"ו) כתב שלכתחילה ראוי לתת שיעור מחצית השקל של תורה שהוא 9.6 גרם כסף טהור.

הלכה למעשה

בזמן שבית המקדש היה קיים, בחודש אדר כל זכר מישראל חייב היה להביא את שקלו להקרבת קרבנות הציבור. אף בזמן הזה נוהגים לעשות זכר למצות מחצית השקל. המנהג לתת אחר מנחה בערב פורים, ועד לפני קריאת המגילה. השנה מקדימים מאחר ופורים יוצא במוציא שבת.

הנתינה כזכר למחצית השקל היא במטבע היוצא במדינה הנושא את השם 'חצי' (למשל: חצי שקל, חצי לירה, חצי דולר). למעשה נוהגים לתת שלשה חצאי מטבע, משום שבפרשת מחצית השקל (שמות ל, יג-טו) נאמרה שלש פעמים המלה 'תרומה' או 'מחצית'. לפיכך נותנים דווקא במטבעות שנקראים חצי (ודאי לא בשטרות נייר). יש המקפידים לתת שלשה חצאי מטבעות העשויים ממתכת של כסף, דוגמת מחצית השקל של תורה, שהיה של כסף. נהוג כי בבתי הכנסת יהיו שלשה מטבעות של כסף הנושאים את השם 'חצי'. (שו"ע או"ח תרצד, א באור הלכה). בכף החיים (שם אות כ) מובא המנהג לחשב לפי שווי חצי שקל כסף אמיתי, ומדובר בין 7 ל-8 גרם כסף.

בעדות המזרח יש שנהגו לתת שווי משקלו של מטבע מחצית השקל של תורה, שהוא כאמור 9.6 גרם כסף טהור. נהגו לתת מחצית השקל גם בעבור קטנים ונשים, ומי שנתנו בעבורו פעם אחת, אין פוסקים לתת בעבורו עד שייגדל ויתן בעצמו.

זהירות רבה יש לנהוג בנתינה - כי היא רק "זכר למחצית השקל". אין לומר כי היא "מחצית השקל", אלא "זכר...". שכן המקדיש לבית המקדש בזמן הזה הקדשו הקדש והוא אסור בהנאה אפילו לצרכי מצוה וצדקה.

שו"י 1 גרש סוף נכון ליום יד באדר ראשון (14.2.14) = 2.415 ₪.

והחישוב מחצית השקל: 23 ₪ = 2.415X9.6.

תפילה רוטה

קריאת שמע וברכותיה - המשך שמע ישראל

3 פרקים כוללים בשלמותה: פרשת שמע (דברים ו, ד-ח). פרשת והיה אם שמוע (דברים יא, יג-כא). פרשת ציצית (במדבר טו, לז-מא).

גמרא בירושלמי: "מפני מה קורין פרשיות הללו בכל יום? מפני שעשרת הדברות כלולין בה: אנכי - שמע ישראל; לא יהיה לך - ה' אחד; לא תשא - ואהבת. מאן דרחים למלא לא משתבע בשמיה לשקרא, זכור את יום השבת - למען תזכרו".

זמן קריאת שמע

מצוות קריאת שמע שחרית וערבית, פעמים ביום: בְּשִׁכְבָּךְ וּבְקוּמָךְ. "וְיִדְבַרְתָּ בְּסֵבֶפְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְיַלְכָתְךָ בְּדַרְךָ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמָךְ" (דברים ו, ז). בגמרא ברכות (כא, א), סובר רב יהודה שקריאת שמע חיובה רק מדרבנן, ומאחר שבספק רבנן להקל לכן, מי שיש לו ספק אם קרא קריאת שמע או לא, אינו חוזר לקרוא לקרוא קריאת שמע. אך רבים מהאמוראים חולקים עליו, וסוברים שקריאת שמע דאורייתא, רב יוסף, שם, הקשה מהפסוק "ובשכבך ובקומך" ומצטרף רבי אלעזר שיה דאורייתא, רש"י בד"ה: "חוזר וקורא" מסביר שר' יהודה "סבר קריאת שמע דאורייתא". וכן פשוט הגמרא בכמה מקומות (ברכות יד. טו. כא. ורש"י בשבת ט), ונקבע להלכה: קריאת שמע חיובה מדאורייתא. (הרמב"ם בפתח הלכות קריאת שמע; ספר המצוות לרמב"ם מ"ע י; ספר החינוך מצוה תכ; משנה ברורה סי' סז ס"ק ב), ולכן המסופק אם קרא קריאת שמע - חוזר וקורא (שולחן ערוך או"ח סי' סז).

נחלקו ראשונים אילו חלקים של קריאת שמע הם חיוב הקריאה מן התורה, ואיזה מהם רק מדרבנן. ויש בזה חמש דעות במפרשים: א. שתי הפרשיות הראשונות מדאורייתא. ב. הפרשה הראשונה מדאורייתא (רש"י ברכות ב.). ג. הפסוק הראשון מדאורייתא (רמבן. ספר החינוך מצוה תכ). ד. מדאורייתא צריך לקרוא, וחכמים תקנו את הפרשיות הללו. ה. מדרבנן (תוספות). (ראה מנחת חינוך מצוה תכ, משנה ברורה סז, ד. שו"ת יביע אומר ח"ח או"ח ו, ד-ז). יש מהראשונים שכתבו שכל המחלוקת היא לגבי מצות קריאת שמע כשלעצמה, אך מקור חיוב אמירת הפרשה השלישית: "ויאמר" (פרשת ציצית) הוא מדין זכירת יציאת מצרים (רשב"א ברכות כא).

חובת הדין בקריאת שמע

רוב הפעלים בקריאת שמע הם מלרע (הטעמת הברה האחרונה) בשלש פרשיות קריאת שמע הרומזים כל עשרת הדברות ויש בהם רמ"ח תיבות. כדי להשלים לרמ"ח תיבות - כנגד רמ"ח איברים שבאדם, שליח ציבור מוסיף ומסיים: "ה' אלקיכם אמת" (פעם נוספת על מה שאמר כבר ביחידות). לכן, מי שמתפלל ביחידות מוסיף בפתח קריאת שמע: "אל מלך נאמן".

הכוונה: מצוות צריכות כוונה. בקריאת שמע יש גם לכוון למשמעות. הכוונה העיקרית צריכה להיות בפסוק הראשון, שבו אנו מקבלים עלינו עול מלכות שמים, ועליו נאמר: "והיו הדברים האלה... על לבבך". לפיכך צריך אדם לכוון את ליבו למה שהוא אומר בפסוק הראשון, ואם לא כיוון את ליבו למילים שקרא - לא יצא ידי חובתו (ברכות יג, ג, שולחן ערוך ס, ה; סג, ד). אף מי שמכוון למשמעותה המלאה של כל מילה, צריך להשתדל שלא להסיח את דעתו לדברים אחרים באמצע הפסוק. אמנם נראה שבדיעבד, כל זמן שחשב גם על משמעות הפסוק - יצא ידי חובתו (באור הלכה קא, א).

כך כיוון: "שמע ישראל", המצוה לקבל את עול מלכותו מיעדת לעם ישראל, שהוא זה שנברא כדי לגלות את אמונת יחודו בעולם.

"א-דני": שהוא אדון הכל, היה הווה ויהיה. "אלוהינו", שהוא תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם והוא המולך עלינו (שולחן ערוך ה, א). וכשיאמר "אחד", יכוון שהוא (א) היחיד המולך בכל העולם, (ח) בשמים ובארץ (כנגד שבעה רקיעים והארץ) (ד) ובארבע רוחות העולם. ויארץ בעת אמירת 'ד' כדי שיעור ייחשוב שהקב"ה יחיד בעולמו ומושל בארבע רוחות העולם (שולחן ערוך סא, ו; משנה ברורה יח).

כך יש לומר

שמעי, ישְׂרָאֵל!
א-ד-ני, אֱלֹהֵינוּ,
א-ד-ני, אֱלֹהֵינוּ.

אין להאריך ב"א" של "אחד", ובאות "ח" יאריך מעט, אבל ב"ד" יאריך הרבה, כשהיא נהגית רפויה שישמע בין "ד" ל-"ז". ויכוון למסור נפשו על קידוש השם באות "ד", שמצייר בדעתו כל אחת מ"ד" מיתות ב"ד, וימליך את הקב"ה על עצמו מלכות גמורה ושלמה.

מקום בפרשה יהושע לבאי - מדרך טיולים

מלח

"וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבןך תקריב מלח"

הפרשנים הביאו טעמים שונים למצוה זו, יש שהצביעו על המלח שנותן טעם למאכל, יש שהדגישו את מקורו של המלח במים הים, ויש שעמדו על סוד נצחיות של המלח. דומה כי כל ה"טעמים" מתמזגים לטעם אחד - טעמו של המלח.

בטבע מצוי המלח במים, הוא מהווה מרכיב כמעט בלתי נמונע בכל מים טבעיים. המצאות המלח ביבשה (הר סדום למשל) מעיד על היות המקום ים קדום. תהליך הפקת המלח מן המים נעשה בדרך של אידי, וזה מקור המדרש שמביא רש"י "שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח, וניסוך המים בחג". המלח נמצא במים התחתונים, כלומר במים שביבשה, במים העליונים - מי הגשם, יש אך מעט מלח, שמקורו ברסס שנגיעו מן הים ונשטף עם הגשם בעת ירידתו ארצה. השימוש העיקרי של המלח הוא ניתנת טעם במאכל, אך בימי קדם (וגם היות בתעשיות שונות) הוא שימש כמשמר מזון, סגולה זו הקנתה לו חשיבות ויקרה את מחירו.

נצחיותו של המלח "ברית מלח" אפשרה את השימוש בו למטרות שונות, כך למשל משכורתו של החייל הרומי לא ניתנה בכסף כי אם בשקי מלח, עובדה שבאה לידי ביטוי בשמו salarium שמקורו במילה Salt, ומכאן המילה האנגלית Salary שפירושה משכורת, ו-Soldier שמשמעו חייל.

הריכוז הגדול ביותר של מלח בארץ ישראל הוא בים המלח והר סדום, אך הוא נמצא שם כשהוא מעורב במינרלים אחרים, ולכן מעדיפה תעשיית המלח להפיק את מלח הבישול מייבש מי ים באילת ובעתלית, וזה נעשה כאמור בדרך של אידי מי הים ושקיעת המלח על קרקעית הבריכות.

יצור המלח נתפס תמיד כענף חקלאי לכל הדבר, המלכים אהבו למצוא אותו, אך היו כאלו שהלכו צעד אחד קדימה וניצלו אותו כאמצעי לביסוס שלטונם. האיסור על יצור מלח שהטילו הבריטים על אזרחי הודו כדי לשמר את המונופול שלהם של יצור, הביא את מוהנדס קרמצ'נד גנדי המכונה מהטמה גנדי, לפתוח בצעדת המלח בת ארבע מאות ק"מ, צעדה שהיתה נקודת מפנה ביחס הבריטים להודו ולימים הביאה לעצמאותה.

אמרה אופיינית לארכאולוגים גורסת כי העבר משתנה ללא הרף, רק העתיד קבוע. אשת לוט הביטה לאחור והפכה לנציב מלח, והיא עומדת עד היום הזה ומביטה על הנוסעים בכביש 90, שהולך ומוצף במי ים המלח הנאגרים בבריכות האידי עד שיסתיים תהליך הקציה ויבוא שלום עלינו ועל כל המלונות בעין בוקק ובונה זוהר. אמן.

אשת לוט

